

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

چکیده	4
مقدمه	5
پیشینه پژوهش	6
وجوب امر به معروف و نهی از منکر	7
وجوب کفایی یا عینی	8
روش تحقیق	8
1. مفهوم شناسی	8
1-1- مفهوم سلامت جامعه	9
1-2- مفهوم امر به معروف و نهی از منکر	9
2. مبنای نظارت متقابل مردم و حکومت	
	11
2-1- مکانیزم نظارت	
	12
3. برکات امر به معروف و نهی از منکر	
	13
3-1- عامل کنترل	
	13
3-2- وحدت اجتماعی و انسجام	
	14

3-3- امنیت و سلامت اجتماعی

14.....

3-4- تامین سلامت روان

15.....

3-5- فلاح و رستگاری 15.....

3-6- بهترین امت یودن

15.....

3-7- پاداش اخروی

16.....

اهمیت موضوع

16.....

نتیجه گیری

17.....

فهرست منابع

18.....

نقش امر به معروف ونهی از منکر در سلامت جامعه از دیدگاه قرآن

زهرا صیدی^۱

چکیده:

امروزه با وجود پیشرفت های زیاد در عرصه های علمی صورت گرفته به دلیل عدم اتکا به تعالیم الهی در بحران به خطر افتادن سلامت روحی و جسمانی جامعه هستیم. از این رو راه نجات جامعه، بازگشت به تعلیمات اسلامی و قرآن کریم است. نجات جامعه از بحران ها و تامین سلامت جامعه در پرتو تبیین جایگاه امر به معروف و نهی از منکر و اجرایی کردن آن است. هر گاه افراد به تزکیه و پرورش

¹ سطح دو حوزه علمیه الزهرا پلدختر .

Email: zahraseydy1990@gmail.com.

نفس خود از طریق کنترل درونی گام بردارند تاثیر زیادی در سامان یافتن جامعه دارد زیرا پرهیز از گناه و توجه به نکات ثبت انسانی و عمل به آن زمینه مناسبی در پرورش ظرفیت درون و اصلاح بیرون دارد. اسلام و قرآن و آثار بزرگ آنها در بهداشت محیط شاهی بر صدق این ادعاست. بخشی از ماموریت های امر به معروف و نهی از منکر در صدر اسلام نظارت بر بازارها و بهداشت مواد غذایی اماکن عمومی بوده و بخش دیگر آن مربوط به محافظت از ارزش ها و فضایل اخلاقی و نظم در جامعه و جلوگیری از ارتکاب محرمات ناامنی و مفسد اخلاقی بوده است. در این پژوهش از روش توصیفی، جمع آوری داده ها و روش کتابخانه ای و اسنادی استفاده شده و سپس به تجزیه و تحلیل مطالب پرداخته شده است.

واژگان کلیدی: امر به معروف، نهی از منکر، سلامت جامعه، دیدگاه قرآن

مقدمه:

امر به معروف و نهی از منکر از پیشینه ای طولانی برخوردار است و یک امر مهم اجتماعی است و اختصاصی به اسلام ندارد بلکه در ادیان دیگر مورد تایید بوده است. در بحث جایگاه و نقش جامعه در امر به معروف و نهی از منکر باید توجه داشت که جایگاه در چارچوب تئوری و نقش در حیطه کار کرد عملی قرار می گیرد.

جایگاه جامعه مشخصا عبارت از اهمیت ارزش و مقامی است که در آموزه های اسلامی با داشتن جنبه فردی، اجتماعی و حکومتی باید تبیین شود تا اینکه وظایف مردم و حکومت نسبت به این دو فریضه ی مهم الهی معلوم گردد. نقش مردم در امر به معروف نهی از منکر منبعث از حدود، ضوابط و شرایطی است که شرع مقدس برای عاملین این دوفریضه وضع کرده است تا در پیاده شدن آن دو ضوابط معلوم شود.¹

فریضه ی امر به معروف و نهی از منکر به عنوان مکانیزم کنترل در قرآن مورد توجه است که بتواند اصلاحات درونی و بیرونی را در جامعه حاکم سازد. لذا اسلام به عنوان آخرین حلقه از حلقه های

¹ مردانی و همکاران (1396)

3-3 امنیت و سلامت اجتماعی

هر جامعه ای برای پویایی خود نیاز به آرامش و امنیت از جانب دشمنان داخلی و خارجی خویش دارد. در جامعه اسلامی یکی از آثار ارزشمند امر به معروف و نهی از منکر کمک به تامین امنیت راهها و مرزها از لوث دشمنان درونی و برونی است.

میان دو مفهوم امنیت و سلامت اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد و جهت این رابطه مثبت و مستقیم است. یعنی با افزایش امنیت در جامعه برای افراد میزان سلامت اجتماعی آنها نیز افزایش می یابد در حقیقت امنیت یک تولید اجتماعی است و این امر در پرتو نظارت همگانی و امر به معروف و نهی از منکر محقق می شود.

3-4 تامین سلامت روان

یکی از عوامل بسیار مهم در تامین سلامت روحی و جسمی افراد جامعه توجه جدی به اصل زیر بنایی امر به معروف و نهی از منکر در ابعاد مختلف فردی و حکومتی آن است (مهریزی ۱۳۸۶).

در حدیثی از امام علی (ع) نقل شده : التامرون بالمعروف ولتنهن عن المنکر اولسین ... باید به معروف امر کنید و از منکر نهی نمایید یا اشرار بر شما چیره می شوند و بی پروا بدترین عذاب را به شما می رسانند (قرائتی ۱۳۷۹).

3-5 فلاح و رستگاری

آیه ۱۰۴ سوره آل عمران آمران به معروف و ناهیان از منکر را اهل فلاح و رستگاری دانسته است، به بیان دیگر در این آیه فلاح و رستگاری مومنان متوقف بر امر به معروف و نهی از منکر شده است.^۱

^۱ آل عمران: ۱۰۴

6-3 بهترین امت بودن

کسب عنوان بهترین امت بودن برای امت اسلامی در گرو امر به معروف و نهی از منکر است (مجمع البیان ص 811) کنتم خیر امه اخرجت للناس تأمرون بالمعروف وتنهون عن المنکر (آل عمران، آیه 110) از همین رو از بعضی صحابه نقل شده است که هر کس می خواهد بهترین این امت باشد به شرط خدا که ایمان و امر به معروف و نهی از منکر است وفا کند (مجمع البیان ص 811).

خداوند آمران به حروف و نهی از منکر را به دریافت اجر عظیم وعده داده است : الا من امر او معروف او اصلح بین الناس ومن یفعل ذلک ابتغاء مرضات الله فسوف نؤتیه و اجراء عظیم (سوره نساء آیه 114).

7-3 پاداش اخروی

خداوند آمران به معروف و نهی از منکر را به دریافت اجر عظیم وعده داده است : الا من امر بصدقه او معروف اصلح بین الناس و من یفعل ذالک ابتغاء مرضات الله فسوف نؤتیه اجراً عظیم^۱.

اهمیت موضوع

امر به معروف و نهی از منکر در قرآن کریم از اهمیت ویژه ای برخوردار است گاه این دو فریضه در کنار ایمان به خدا و آخرت یاد شده است در یومنون بالله والیوم الآخر و یامرون بالمعروف و ینهون عن المنکر (آل عمران آیه 114) و گاه پیش تر از بر پا داشتن نماز و زکات و بیژگی مردان و زنان با ایمان شمرده شده است: المومنون والمومنات بعضهم أولیا بعض یامرون بالمعروف و ینهون عن المنکر و یقیمون الصلوۀ و یؤتون الزکوۀ^۲ در برابر از جمله و بیژگی های منافقان امر به معروف و نهی از منکر یاد شده است (توبه آیه ۶۷).

¹ نساء: 114

² توبه: 71

قرآن کریم امر به معروف و نهی از منکر را سنت خداوند دانسته و براساس روایتی از پیامبر (ص) آمران به معروف و ناهیان از منکر جانشینان خداوند در عمل به این وظیفه هستند (مجمع البیان ص 807).

عمل به این دو فریضه شاخص امت اسلامی و رمز برتری آنان بر سایر امتها معرفی شده است¹ که در سلامت فردی و روانی و سلامت کلی جامعه تاثیر مثبت دارد.

نتیجه گیری

تمدن ماشینی عصر حاضر با وجود پیشرفت های زیاد در زمینه بهداشت و درمان بیماری ها به دلیل عدم اتکا به معنویت و اخلاق و دیگر تعلیمات پیامبران در مظان خطرات بیماری های جسمی و روحی به سر می برد. از یک طرف بیماری های حاصل از فحشاء و بی عفتی، مواد مخدر و مشروبات الکلی و از طرف دیگر افسردگی و فشار های روحی و روانی ناشی از خود خواهی فقدان عاطفه و بی تفاوتی نسبت به دیگران ارمغان این وضعیت است.

تنها راه نجات از این بحران بازگشت به تعلیمات پیامبران و قرآن کریم به خصوص در زمینه روابط انسانی است، نمونه بارز این تعلیمات در اسلام اصل (امر به معروف و نهی از منکر) یا مراقبت جمعی با پهنای وسیع آن است که ضامن بهداشت و سلامت جسمی و روحی افراد جامعه در ابعاد مختلف است.

امر به معروف و نهی از منکر نقش های فراوانی دارد و سنگ بنای دستورات الهی و رمز رستگاری انسان و جامعه است. بنا براین نجات جامعه از بحران ها در پرتو تبیین جایگاه امر به معروف و نهی از منکر و اجرایی کردن آن است.

¹ آل عمران: 110

پیااده کردن این دو فریضه^۱ در جامعه راهکار اثبات شده ای است، که با توجه به آیات قرآن کریم موجب سلامت جامعه می شود.

فهرست منابع:

- 1- قرآن کریم.
- 2- نهج البلاغه.
- 3- جامع البیان، مج 3، ج 3، ص 294.
- 4- مجمع البیان، ج 2، ص 720.
- 5- بحار انوار، ص 71.
- 6- جواهر الکلام، ج 21، ص 381.
- 7- آرون بررسی امنیت اجتماعی جامعه (۱۳۸۱).
- 8- جوادی آملی: نظارت عمومی (1384).
- 9- حاتمی، پریسا بررسی عوامل موثر بر سلامت اجتماعی (1389).
- 10- خوش فرو همکاران، امنیت و سلامت اجتماعی (1394).
- 11- رفیع پور، امر به معروف و نهی از منکر (۱۳۷۸).
- 12- سجادی و صدرالسادات شاخص های سلامت اجتماعی (1383).
- 13- علیوردی نیا و همکاران، سرمایه اجتماعی خانواده (۱۳۸۷).
- 14- قرائتی، محسن (۱۳۷۹)؛ امر به معروف و نهی از منکر تهران مرکز فرهنگی درس هایی از قرآن.
- 15- قرائتی، محسن؛ امر به معروف و نهی از منکر (1379).

¹ مقصود امر به معروف و نهی از منکر می باشد

- 16- مسعودی، محمد اسحاق (۱۳۸۰) ؛ پژوهشی در امر به معروف و نهی از منکر از دیدگاه قرآن و روایات تهران.
- 17- مردانی و همکاران، امر به معروف و نهی از منکر و تاثیر آن بر سلامت اجتماعی جامعه در آموزه های اسلامی (1396).
- 18- شهید ثانی، (1383).
- 19- جرجانی، آیات الاحکام (1386).
- 20- تحریر الوسیله، ج 1، ص 465.
- 21- آذرخشی دیگر، ص 161.
- 22- آراسته جوان، حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام (1384).
- 23- مطهری مرتضی، ده گفتار، انتشارات صدرا.
- 24- سروش محلاتی، (1375).
- 25- فیض کاشانی، (1381).
- 26- دراسات فی ولایت فقیه، ص 227.
- 27- فلسفی، امر به معروف و نهی از منکر (1386).
- 28- رازی ابوالفتح، ج 4، ص 975.
- 29- جوادی آملی، تفسیر قرآن و نظارت عمومی (1385).
- 30- مهریزی، نقش امر به معروف و نهی از منکر در سلامت محیط (1386).
- 31- قرائتی، درس هایی پیرامون امر به معروف و نهی از منکر (1379).
- 32- مجمع البیات، ص 811.
- 33- مجمع البیان، ص 807.